

Nachruf

bembiX 25 (2006): 2-5

VIRGILIUS BERNARDUS ANTONIUS LEFEBER †

VIRGILIUS BERNARDUS ANTONIUS LEFEBER
(* 5.11.1921, † 17.8.2007); Foto aus dem Jahr 1977.

Am 17. August 2007 starb im Alter von 85 Jahren Virgilius Bernardus Antonius Lefeber, Klosterbruder vom „Orden der Unbefleckten Empfängnis Mariä“ in Maastricht. Geboren am 5. November 1921 in Amsterdam stand er gleichsam Zeit seines Lebens in seelsorgerischem, dann dazu in klösterlichem Dienst. Soweit dies seine Zeit zuließ, war er „auf Schusters Rappen“ als Feldentomologe in Holland und Belgien unterwegs. Seine Formenkenntnis, Hautflügler betreffend, war bewundernswert; hierbei konnte der Schreiber dieser Zeilen, dazu auch im Laufe jahrzehntelanger Korrespondenz, dankbarer Teilnehmer sein. Deshalb widmete der Schreiber dem lieb gewonnen und verehrungswürdigen Verstorbenen Bruder Virgilius die zuerst aus Holland und Belgien, dann auch aus Teilen Europas und Zentralasiens bekannt gewordene und beschriebene Wegwespenart *Arachnospila virgilabnormis* WOLF, 1976. Der Artnamen „*virgilabnormis*“ bleibt hinaus über unser aller Tod erhalten.

Das Literaturverzeichnis wurde PEETERS et al. (2004) entnommen, ergänzt durch die Separate-Sammlung „Aculeate Hautflügler“ des Schreibers dieser Zeilen; die zahlreichen bienenkundlichen Arbeiten von Lefeber sind natürlich nicht bei PEETERS et al. (2004) verzeichnet.

Literatur, in der Virgilius als alleiniger Autor erscheint:

1966. Interessante vangsten van Hymenoptera-Aculeata, merendeels in Zuid-Limburg. – Ent. Ber. **26**: 209-211. Amsterdam.
1967. Nederland-België op Aculeatenterrein in 1965 en 1966. – Ent. Ber. **27**: 138. Amsterdam.
1967. Twee interessante Hymenoptera-Aculeata van St. Pietersberg . – Ent. Ber. **27**: 181-182. Amsterdam.
1969. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1967 en 1968. – Ent. Ber. **29**: 77-80. Amsterdam.
1969. De Aculeaten van de Sint-Pietersberg met inbegrip van Louwberg en Jeherdal. – Ent. Ber. **29**: 224-240. Amsterdam.
- 1971a. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1969. – Ent. Ber. **31**: 16-19. Amsterdam.
- 1971b. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1970. Ent. Ber. **31**: 221-224. Amsterdam.
1973. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1971. – Ent. Ber. **33**: 149-154. Amsterdam.
- 1974a. Kweken van Aculeaten uit doot hout. – Natura **71**: 62-67. Amsterdam.
- 1974b. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1972. – Ent. Ber. **34**: 74-78. Amsterdam.
- 1975a. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1973. – Ent. Ber. **35**: 36-38. Amsterdam.
- 1975b. De Aculeaten van de Schiepersberg (en de Beyart). – Natuurhist. Maandbl. **64**: 106-123, 117-123, 153-156. Maastricht
1976. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1974 en 1975 in Nederland en België. – Ent. Ber. **36**: 148-153. Amsterdam.
1977. Een nieuwe wegwespe in Nederland en België (Hymenoptera: Pompilidae). – Ent. Ber. **37**: 110. Amsterdam.

- 1978a. Interessante vangsten van Hymenoptera Aculeata in 1976 en 1977. – Ent. Ber. **38**: 134-138. Amsterdam.
- 1978b. De ontwikkeling von *Eumenes papillarius* (CHRIST) (Hymenoptera, Vespidae, Eumeninae). – Ent. Ber. **38**: 164. Amsterdam.
- 1979a. Verspreidingsatlas van 64 soorten Nederlandse graafwespen (Hymenoptera: Sphecidae p.p.). – Nederlandse faun.Meded. **2**: 1-95. Leiden.
- 1979b. Onze Zijdebijtjes en hun parasieten. – Natuurhist.Maandbl. **68**: 189-199. Maastricht.
- 1979c. *Anthophora aestivalis*, PANZER (Mooie sachembij), een correctie na 40 jaar. – Natuurhist.Maandbl. **68**: 221-223. Maastricht.
- 1981a. Verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten. – Natuurhist. Maandbl. **70**: 113. Maastricht.
- 1981b. Enkele nieuwe vindplaatsen van de goudwesp *Chrysis immaculata* BUYSSON. – Natuurh.Maandbl. **70**: 149-152. Maastricht.
- 1983a. Bijen en Wespen, 461-464. In VAN SCHAIZ, D. C., De Sint Pietersberg. Amsterdam. 566 S.
- 1983b. De Aculeaten van ons Waddendistrict I-III. – Ent. Ber. **43**: 33-39, 81-89, 149-152. Amsterdam.
- 1983c. Bijen en wespen (Hymenoptera, Aculeata) binnen de stedelijke bebouwing van Maastricht I en II. – Natuurhist. Maandbl. **72**: 143-146, 253-255. Maastricht.
- 1984a. Bijen en wespen (Hymenoptera, Aculeata) binnen de stedelijke bebouwing van Maastricht III en IV. – Natuurhist. Maandbl. **73**: 27-29, 74-76. Maastricht.
- 1984b. De invertebratenfauna van de Zuidlimburgse kalkgraslanden: Bijen (Hymenoptera Apoidea). - Natuurh. Maandbl. **73**: 231-237. Maastricht.
1985. De invertebratenfauna van de Zuidlimburgse kalkgraslanden. Wespen (Hymenoptera Bethyloidea, Chrysididae, Trigonalidae, Aculeata). – Natuurhist. Maandbl. **74**: 85-91. Maastricht.
- 1986a. Description of *Hedychridium mosadunense* n. sp. from the Netherlands (Hymenoptera: Chrysididae). Ent. Ber. **46**: 95-96. Amsterdam.
- 1986b. Het genus *Hedychridium* ABEILLE in de Benelux (Hymenoptera: Chrysididae). Ent. Ber. **46**: 105-110. Amsterdam.
1987. Verder Maskerbijennieuws (Hymenoptera Colletidae: *Hylaeus*). – Natuurhist. Maandbl. **80**: 74-78. Maastricht.
1989. Het belang van hekpalen voor solitaire bijen en wespen. In ELLIS, W.N. (red.), Insektenfauna en natuurbeheer. Wetenschappelijke Mededeling KNNV **192**: 93-95. Amsterdam.
1991. Hymenoptera aculeata (Bijen en wespen) langs Limburgs spoorlijnen. Deel II: Wespen (Sphecidae, Pompilidae, Vespoidea, Chrysididae). – Natuurhist. Maandbl. **80**: 114-117. Maastricht.
1992. *Agenioideus usurarius*, nieuwe voor Nederland (Hymenoptera: Pompilidae). – Ent. Ber. **52**: 88. Amsterdam.
- 1993a. Nieuwe en zeldzame aculeaten bij Maastricht. – Ent. Ber. **53**: 134-135. Amsterdam.
- 1993b. *Halictus scabiosae* uitgezet op de Sint-Pietersberg, faunavervalsing of faunaherstel? – Ent. Ber. **53**: 103. Amsterdam.
- 1995a. Drie aanwinsten voor de Nederlandse Aculeatenfauna (Hymenoptera Aculeata: Apidae, Formicidae). – Ent. Ber. **55**: 135. Amsterdam.
- 1995b. De bijen en een mier van mergelgroeve t' Rooth bij Bemelen (Hymenoptera Aculeata: Apoidea en Formicidae). – Natuurhist. Maandbl. **84**: 227-229. Maastricht.
- 1995c. Leuke vangsten. – Bz.nieuwsbrief van de sectie Hymenoptera van de NEV **1**: 2-3. Amsterdam.
- 1996a. Veldwespen in Maastricht. – Natuurhist. Maandbl. **85**: 70-71. Maastricht.

- 1996b. De wespen van de mergelgroeve t'Rooth bij Bemelen. – Natuurhist. Maandbl. **85**: 54-56. Maastricht.
1997. *Tetralonia macroglossa* nieuw voor de Benelux (Hymenoptera Apidae, Anthophoridae). – Ent. Ber. **57**: 146. Amsterdam.
1998. Bijen en wespen (Hymenoptera, Aculeata) in de Enci-Grouve van de Sint-Pietersberg bij Maastricht. – Natuurhist. Maandbl. **87**: 174-189. Maastricht.

Literatur, in der Virgilius als Mitautor erscheint:

1988. & P. Van Ooijen. Verspreidingsatlas van de Nederlandse spinnendoders (Hymenoptera: Pompilidae). – Nederl. faun. Meded. **4**: 1-56. Leiden.
1970. & J. Petit. Note sur les Hyménoptères aculéates d'une halde calaminaire. – Natuurhist. Maandbl. **59**: 128-136. Maastricht.
1974. & J Petit. Hymenoptera Aculeata (Bijen en wespen) en hun vliegplanten in de halde van Plombières. – Natuurhist. Maandbl. **63**: 161-166. Maastricht.
2004. & T. M. J. Peeters et al.: De wespen en mieren van Nederland. (Hymenoptera : Aculeata). – Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. Utrecht. 507 S.

HEINRICH WOLF

Originalarbeiten

bembiX 25 (2007): 5-7

***Andrena curvungula* (Hymenoptera: Apidae) auf Sammeltour an *Phyteuma spicatum* (Campanulaceae)**

MAJA BEUTLER-VATTER

Die Sandbiene *Andrena curvungula* THOMSON, 1870 gilt als *Campanula*-Spezialistin, sie ist in der Schweiz selten geworden. Die Frage, ob sie auf Pflanzen anderer Gattung, aber derselben Familie ausweichen kann, ist daher von besonderem Interesse.

Situation

Der Thunersee ist ein Voralpensee im Berner Oberland in der Schweiz. Sein Südufer ist mehrheitlich verbaut. Reger Siedlungsbau mit sterilen Rasenflächen und Veränderungen in der Landwirtschaft drängen Wiesenblumen und sanfte Übergänge zwischen Wäldern und Weiden zurück. Auf dem verbliebenen Land muss mehr Jauche ausgetragen werden. Die Flora verändert sich.

Die Veränderungen sind aber keineswegs flächendeckend. Es gibt durchaus noch verwunschene Winkel. Sie sind teilweise schwer zugänglich - sozusagen natürlich geschützt.